

Проблеми національної економіки

УДК 339.923

Гринько Павло Леонідович

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки
Харківський державний університет харчування та торгівлі*

Гринько Павел Леонидович

*кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры международной экономики
Харьковский государственный университет питания и торговли*

Hrynko Pavlo

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of International Economics
Kharkiv State University of Food Technology and Trade
ORCID: 0000-0002-7011-6653*

**ПАРАДИГМА ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН
ПАРАДИГМА ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В УСЛОВИЯХ
ГЛОБАЛЬНЫХ ПЕРЕМЕН
PARADIGM OF DIGITAL ECONOMY UNDER CONDITIONS OF
GLOBAL CHANGE**

Анотація. В статті розглядаються питання, пов'язані зі становленням та розвитком цифрової економіки в Україні та світі. Дослідження показують, що процес інноватизації бізнесу стає чи не єдиним можливим джерелом конкурентоспроможності галузей економіки, а інтелектуальний капітал - основою економічного відновлення та зростання. Поява нових тенденцій у веденні бізнесу через широке

поширення інтернету та використання різних видів мобільних пристроїв, розвиток електронних і комп'ютерних технологій і, як наслідок, зростання ефективності надання товарів і послуг, свідчать про перехід на новий рівень розвитку економіки. На теперішній час компанії цифрового сектора виходять на перший план і стають точками зростання, що забезпечують економіку цифровим ресурсом. Саме таким новим вектором розвитку є цифрова економіка. Сьогодні в Україні відбуваються глобалізаційні процеси, які значно посилюють роль інформатизації в трансформації бізнесу. Вітчизняні консультанти та експерти розробили концептуальні засади «Цифрового порядку денного України – 2020». Цей документ визначає ключові завдання, пріоритетні сфери, ініціативи та проекти «цифровізації» України на найближчу перспективу. Перетворення, які відбуваються завдяки 4-й революції розвитку економічних систем потребують дослідження феномену «цифрової економіки», її парадигми, уточнення термінологічно-категоріального апарату. Безперервні потоки даних породжують нові ефекти, які наукою ще не пояснені. До того ж проблема полягає в тому, що і самі ефекти схильні до швидких змін, тому запропоноване пояснення або теорія, через нетривалий час ризикує зазнати суттєвої модифікації. Конкуренція різних поглядів, уявлень, переконань розширює і «шліфує» парадигму, керівну лінію для досліджень і введення змін. В статті досліджуються підходи до визначення «цифрової економіки» в світі та надається авторська думка щодо цих питань. Розкриті питання щодо головних завдань цифрової економіки на макро- та мікрорівнях. Цифрові технології в сучасному світі створюють принципово нові можливості для вибудовування взаємодії між державою, бізнесом і населенням, виключаючи довгі ланцюжки посередників і прискорюючи проведення різноманітних угод і операцій.

Ключові слова: цифрова економіка, бізнес, інноватизація, інформатизація, парадигма.

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы, связанные со становлением и развитием цифровой экономики в Украине и мире. Исследования показывают, что процесс инноватизации бизнеса на сегодня представляет собой едва ли не единственный возможный источник конкурентоспособности отраслей экономики, а интеллектуальный капитал - основу экономического роста. Появление новых тенденций в ведении бизнеса посредством широкого распространения интернета и использования различных видов мобильных устройств, развитие электронных и компьютерных технологий приводит к росту эффективности предоставления товаров и услуг, свидетельствует о переходе на новый уровень развития экономики. В настоящее время компании цифрового сектора выходят на первый план и становятся точками роста, которые обеспечивают экономику цифровым ресурсом. Именно таким новым вектором развития является цифровая экономика. Сегодня в Украине происходят глобализационные процессы, которые значительно усиливают роль информатизации в трансформации бизнеса. Отечественные консультанты и эксперты разработали концептуальные основы «Цифровой повестки дня Украина - 2020». Этот документ определяет ключевые задания, первоочередные действия, инициативы и проекты «цифровизации» Украины на ближайшую перспективу. Преобразования, происходящие благодаря 4-й революции развития экономических систем требуют исследования феномена «цифровой экономики», ее парадигмы, уточнение терминологически-категориального аппарата. Непрерывные потоки данных порождают новые эффекты, которые наукой еще не объяснены. К тому же проблема заключается в том, что и сами эффекты склонны к быстрым изменениям, поэтому предложенное объяснение или теория, через непродолжительное время рискует претерпеть существенную модификацию. Конкуренция различных взглядов, представлений, убеждений расширяет и «шлифует» парадигму,

руководящую линию для исследований и введения изменений. В статье исследуются подходы к определению «цифровой экономики» в мире и предоставляется авторская мысль по этим вопросам. Раскрыты вопросы относительно главных задач цифровой экономики на макро- и микроуровнях. Цифровые технологии в современном мире создают принципиально новые возможности для выстраивания взаимодействия между государством, бизнесом и населением, исключая длинные цепочки посредников и ускоряя проведения различных сделок и операций.

Ключевые слова: *цифровая экономика, бизнес, инноватизация, информатизация, парадигма.*

Summary. *The article discusses issues related to the formation and development of the digital economy in Ukraine and the world. Studies show that the process of business innovation today is almost the only possible source of competitiveness of economic sectors, and intellectual capital is the basis of economic growth. The emergence of new trends in doing business through the widespread use of the Internet and the use of various types of mobile devices, the development of electronic and computer technologies leads to increased efficiency in the provision of goods and services, indicating a transition to a new level of economic development. At present, companies in the digital sector are coming to the fore and becoming the growth points that provide the economy with a digital resource. Such a new vector of development is the digital economy. Today, Ukraine is undergoing globalization processes that significantly strengthen the role of informatization in business transformation. Domestic consultants and experts developed the conceptual framework of the "Digital Agenda Ukraine 2020". This document defines the key tasks, priority actions, initiatives and projects of "digitalization" of Ukraine for the near future. The transformations taking place thanks to the 4th revolution of the development of economic systems require a study of the phenomenon of the "digital economy",*

its paradigm, and refinement of the terminological and categorical apparatus. Continuous data streams give rise to new effects that have not yet been explained by science. In addition, the problem lies in the fact that the effects themselves are prone to rapid changes, so the proposed explanation or theory, after a short time runs the risk of undergoing a significant modification. The competition of different views, perceptions, beliefs expands and "polishes" the paradigm, the guiding line for research and the introduction of change. The article explores approaches to the definition of a "digital economy" in the world and provides an author's thought on these issues. Questions are disclosed regarding the main tasks of the digital economy at the macro and micro levels. Digital technologies in the modern world create fundamentally new opportunities for building interaction between the state, business and the population, excluding long chains of intermediaries and speeding up various transactions and operations.

Key words: *digital economy, business, innovation, informatization, paradigm.*

Постановка проблеми. Осмислюючи сучасні економічні процеси, не можна не відзначити, що вони повною мірою окреслюються економічною теорією через призму ринкової економіки, а тому, не дозволяють визначити історичну перспективу ні нашої країни, ні людського суспільства взагалі. Тобто перемогти в конкурентному середовищі стандартними інструментами означає подальше погіршення стану української економіки. При цьому глобалізація економічних процесів має риси нестабільності ситуацій, що значно ускладнює розвиток бізнесу в тій або іншій державі. Тому таке положення можливо виправити тільки завдяки зростанню «креативно-інформаційної культури», яка символізує розуміння інших напрямів інноваційного розвитку економіки в цілому і перехід її у нову форму- цифрову.

Важливо враховувати, що цифрова економіка породжує нові ефекти, пов'язані з трансформацією економічних відносин, що має інформаційну природу. Іншими словами, зростає число моделей поведінки, що ґрунтуються на даних, які, найчастіше, не відповідають якісним вимогам повноти, достовірності, актуальності. Економічна наука в сучасних умовах зобов'язана надати відповіді на багато питань, які хвилюють сьогодні фахівців і громадськість. Безперервні потоки даних породжують нові ефекти, які наукою ще не пояснені. До того ж проблема полягає в тому, що і самі ефекти схильні до швидких змін, тому запропоноване пояснення або теорія, через нетривалий час ризикує зазнати суттєвої модифікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо становлення цифрової економіки в Україні та світі досліджують багато закордонних і вітчизняних учених, а саме: А.В. Бабкін [9], Р. Бухт [11], С. Веретюк [19], В.Г. Воронкова [1], С. В. Коляденко [21], Т. Месенбург [5], Н. Неграпонте [4], Є.В. Устюжаніна [7], Г.Б. Соколова [10], Р. Хікс [11], Р.А. Шеін [7] та багато інших. Проте інформатизація та інноватизація глобальної економіки, безперервні потоки даних та впровадження новітніх технологій потребують подальших досліджень в ракурсі побудови цифрової економіки в Україні.

Формулювання цілей дослідження. Ціллю даної статті є розкриття теоретико-методологічних аспектів, які характеризують цифрову економіку як передумову підвищення конкурентоспроможності та ефективності інноваційного розвитку бізнесу в Україні на підставі проведеного аналізу змістовного наповнення поняття «цифрової економіки» та визначення її парадигми в умовах глобальних змін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасне суспільство, що приходить на зміну індустріальному виробництву, все частіше позначають як економіку, засновану на знаннях (knowledge based economy) інтелектуально-креативної економіки. Їй притаманні своя форма і структура

багатства, власні критерії оцінки ефективності накопичення. І якщо під «креативністю» зазвичай розуміють геніальну думку, ідею, яка є абсолютно новою, а під «інновацією» процес, за допомогою якого креативні ідеї можуть бути використані на практиці, то основне завдання в процесі цифрових технологій полягає у спроможності трансформації креативних ідей в реальні та практичні інновації для суспільства. Таким чином, вони виступають засобом, які можуть допомогти, і допомагають, людям в різних сферах їхнього життя, в тому числі і в творчості. Так, потужності комп'ютерів дозволяють архітекторам і інженерам проектувати 3D-моделі, що раніше було неймовірно складним. Смартфони, планшети і ноутбуки дозволяють непрофесіоналам знімати відео, робити фільми, записувати музику, що ще декілька десятиріч тому вимагало великої кількості дорогого обладнання і команди під-виготовлених фахівців. Таким чином, обчислювальні потужності цифрових технологій сьогодні переміщуються з «інноваційної» площини творчого процесу в область самого творця. І все ж справжня творчість - це унікальний процес, властивий виключно людині, який формується соціальними, культурними, етичними і освітніми факторами і який перевершує можливості будь-якої існуючої технології. «Всебічний розвиток інформатизації економіки і суспільства являється важливою умовою прискорення економічного і соціального розвитку. Змінюється місце і роль людини у такому суспільстві, яка стає головним критерієм розвитку економіки і суспільства [1, с. 31].

Тому європейськими державами розроблено стратегію «Європа 2020», яка передбачає, зокрема, реалізацію «Плану розвитку цифрових технологій в Європі», що створює загальний цифровий ринок і сприяє розвитку економіки та підвищенню конкурентоздатності країн ЄС. Крім того згідно з директивою ЄС IP/10/581 Brussels (19 травня 2010 р.) «Цифровий порядок денний» Європи націлений на те, щоб до 2020 року 100% громадян ЄС мали ШСД із швидкістю 30 Мбіт/с, а 50% європейських

домогосподарств до 100 Мбіт/с. Таким чином, країни Європи, в тому числі й Україна, та світу поступово через власні «Цифрові порядки денні» вже порушили питання важливості ШСД для забезпечення законних прав своїх громадян [2]. Важливість розвитку цифрового сектору для національних економік підтверджується ще й тим, що ряд країн в даний час реалізує комплексні й досить масштабні програми, націлені на розвиток цифрових секторів своїх економік, створення нових робочих місць в цих сферах, підвищення конкурентоспроможності електронної промисловості та ІТ-технологій. Одним із ключових моментів стають інвестиції в цифровий сектор економіки. На теперішній час під егідою ГО ХайТекОфіс міжнародні лідери «цифрового» світу Cisco, IBM, Intel, Oracle, Deloitte, SAP, Ericsson, HPE, MasterCard, International Data Corporation, вітчизняні консультанти та експерти розробили концептуальні засади «Цифрового порядку денного України- 2020». Цей документ визначає ключові завдання, першочергові сфери, ініціативи та проекти «цифровізації» України на найближчі три роки. Напрацювання були презентовані громадськості та пройшли відповідні слухання у Комітеті інформатизації та зв'язку Верховної Ради України [2].

На теперішній час компанії цифрового сектора виходять на перший план і стають точками зростання, що забезпечують економіку цифровим ресурсом. Тобто процес інноватизації бізнесу взагалі стає чи не єдиним можливим джерелом конкурентоспроможності галузей економіки, а інтелектуальний капітал - основою економічного відновлення та зростання.

Поява нових тенденцій у веденні бізнесу, пов'язаних із широким поширенням інтернету та використанням різних видів мобільних пристроїв, розвитком електронних і комп'ютерних технологій і, як наслідок, зростання ефективності надання товарів і послуг, свідчать про перехід на новий рівень розвитку економіки. Саме таким новим вектором розвитку є цифрова економіка.

Парадигму ми розглядаємо як фундаментальну установку, набір переконань і компетенцій, цінностей і технік, які мають бути сприйнятними для всіх учасників організації процесу розвитку. Парадигма, у нашому розумінні, це «дороговказ», апріорі, переконання. Конкуренція різних поглядів, уявлень, переконань розширює і «шліфує» парадигму, керівну лінію для досліджень і ведення змін. Тому вона не є «вічною», а зберігає свою продуктивну силу певний час, а потім, при накопиченні невідповідностей і збоїв, змінюється на нову. «Ми відносимо парадигму до структури методологічних знань, оскільки вона несе в собі пізнавальний і нормативний зміст, а ще й тому, що втративши свій «позитив» вона може стати тормозом, бар'єром на шляху нових знань і розвитку» [3, с. 18].

Термін «Цифрова економіка» (digital economy) в теоретичний категоріальний апарат ввів у 1995 році Н. Неграпонте у книзі «Життя в цифровому світі» (Being Digital) [4], а концепція цифрової економіки започаткувала своє існування в останньому десятилітті. Так, Томас Месенбург визначив три основних компоненти цифрової економіки:

- інфраструктура електронного бізнесу (технічні засоби, програмні продукти, телекомунікації, мережі, людський капітал тощо);
- електронний бізнес (спосіб ведення бізнесу, а саме: будь-який процес, реалізований організацією з використанням інформаційно-комунікаційних мереж);
- електронна комерція (трансферт товарів) [5, с. 23].

Цифрові технології в сучасному світі створюють принципово нові можливості для вибудовування взаємодії між державою, бізнесом і населенням, виключаючи довгі ланцюжки посередників і прискорюючи проведення різноманітних угод і операцій. Ґрунтуючись на такому положенні про цифрову економіку, автори багатьох досліджень приходять до висновку, що дана модель економіки забезпечить «цифрові дивіденди»

суспільству у вигляді розширення доступу на ринки і ринкового охоплення, підвищення внутрішньої і ринкової ефективності, включаючи вищу продуктивність праці, зниження транзакційних витрат, зростання зайнятості (зниження безробіття), більш повного задоволення потреб людини, зниження бідності і навіть ослаблення (або повного подолання) соціальної поляризації суспільства.

Таким чином, можна стверджувати, що цифрова економіка на сьогодні – це прогресивна епоха розвитку цивілізації, реперними точками якої є інноватизація та інтелектуалізація бізнесу через призму розвитку інформаційного суспільства. На наш погляд, цифрова економіка характеризується відповідними стадіями її становлення, а саме:

- 1) інформатизація – через глобалізацію соціально-економічних процесів;
- 2) цифровізація – через досягнення науково-технічного прогресу;
- 3) інтелектуалізація – через інтелектуалізацію капіталу та перехід до знаннієвого суспільства.

Цифрова економіка під впливом інституціональної торії – це наука, яка досліджує інноваційний розвиток бізнесу та імплементує широке застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесах суспільного виробництва, розподілу і суспільному споживанню суспільних благ.

Тобто характерними рисами цифрової економіки є глобалізація економічних процесів, їх взаємодія та інформатизація, розподіл створених благ серед споживачів у глобальному масштабі, використання моделей інноваційного менеджменту, підприємництва та інжинірингу бізнес-процесів.

Головними завданнями цифрової економіки є:

- 1) на макрорівні – це вибір спрямування інноваційного розвитку бізнесу держави під впливом глобальних процесів, що сприяє

революційній трансформації суспільства у результаті еволюційного взаємовпливу складових: техносфери, антропосфери, соціосфери;

- 2) на мікрорівні – створення суб'єктами підприємництва алгоритмів господарювання, направлених на отримання господарської енергії зовнішньої сфери і трансформацію її у вигляді роботи і створення робочих місць в цілях підвищення конкурентоспроможності.

У сучасних філософсько-методологічних дослідженнях, направлених на розкриття процесів і механізмів цифрової економіки, важливо сконцентрувати увагу на проблемах уточнення понятійного апарату нової парадигми, інтегрованого впливу різних управлінських структур і сил на розвиток економічної системи, адекватності методичного інструментарію складності і масштабу вирішуваної проблеми (Рис. 1).

Серед сучасних науковців ще не склалось чіткого визначення цифрової економіки та розуміння її природи, оскільки категорія «цифрова економіка» складна й багатогранна. Так Поняття «digital economy» належить бізнес-аналітику Дону Тапскоту. Ще наприкінці ХХ століття він обґрунтував, яким чином кардинальні зміни у світі технологій пов'язані зі змінами у бізнесі. На численних прикладах він продемонстрував, як симбіоз «технології – бізнес» поступово трансформуватиметься у технологічний бізнес. За визначенням, що дає Тапскот «Цифрова економіка – це економічна діяльність, яка, на відміну від традиційної економіки, визначається мережевою свідомістю (networked intelligence) та залежністю від віртуальних технологій» [6].

У рамках проведеного дослідження нами були виділені наступні ключові підходи до визначення змістовного наповнення досліджуваного поняття: технологічний; заснований на видах діяльності; заснований на системі відносин; як новий вид економіки.

Технологічний підхід базується на теоріях, що акцентують увагу на технічних зрушеннях. В рамках цього підходу можна виділити наступні ключові напрями. По-перше, трактування цифрової економіки як результату впливу сукупності інноваційних технологій (включаючи і інформаційно-комунікаційні). Такий підхід представлений в роботах Є.В. Устюжаніної, А.В. Сигарева, Р.А. Шеїна, І.В. Сударушкіної, Н.А. Стефанової. Зокрема, цифрова економіка може бути визначена як «результат взаємозв'язку фундаментальних проривів у розвитку багатьох галузей інтелектуальної діяльності» [7; 8].

По-друге, розгляд цифрової економіки як четвертої індустріальної революції. Саме такої концепції дотримується в своєму дослідженні колектив авторів під керівництвом А.В. Бабкіна, які відзначають, що «з кінця 18 століття в економіці відбулися три індустріальних революції, і розвинені країни стоять перед початком четвертої індустріальної революції, пов'язаної з формуванням цифрової економіки, повселюдним впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, переходом до нових цифрових бізнес-моделей розвитку» [9, с. 51].

По-третє, під цифровою економікою розуміється трансформація інформації в цифрову форму. У своєму дослідженні Г.Б. Соколова звертає увагу на те, що цифрова економіка передбачає цифровізацію будь-яких економічних систем. Цифровізація за визначенням Г.Б. Соколової – це «насичення фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними. Мета цифровізації України – цифрова трансформація існуючих та створення нових галузей економіки, трансформація всіх сфер життєдіяльності України у нові, більш ефективні та сучасні» [10, с. 94].

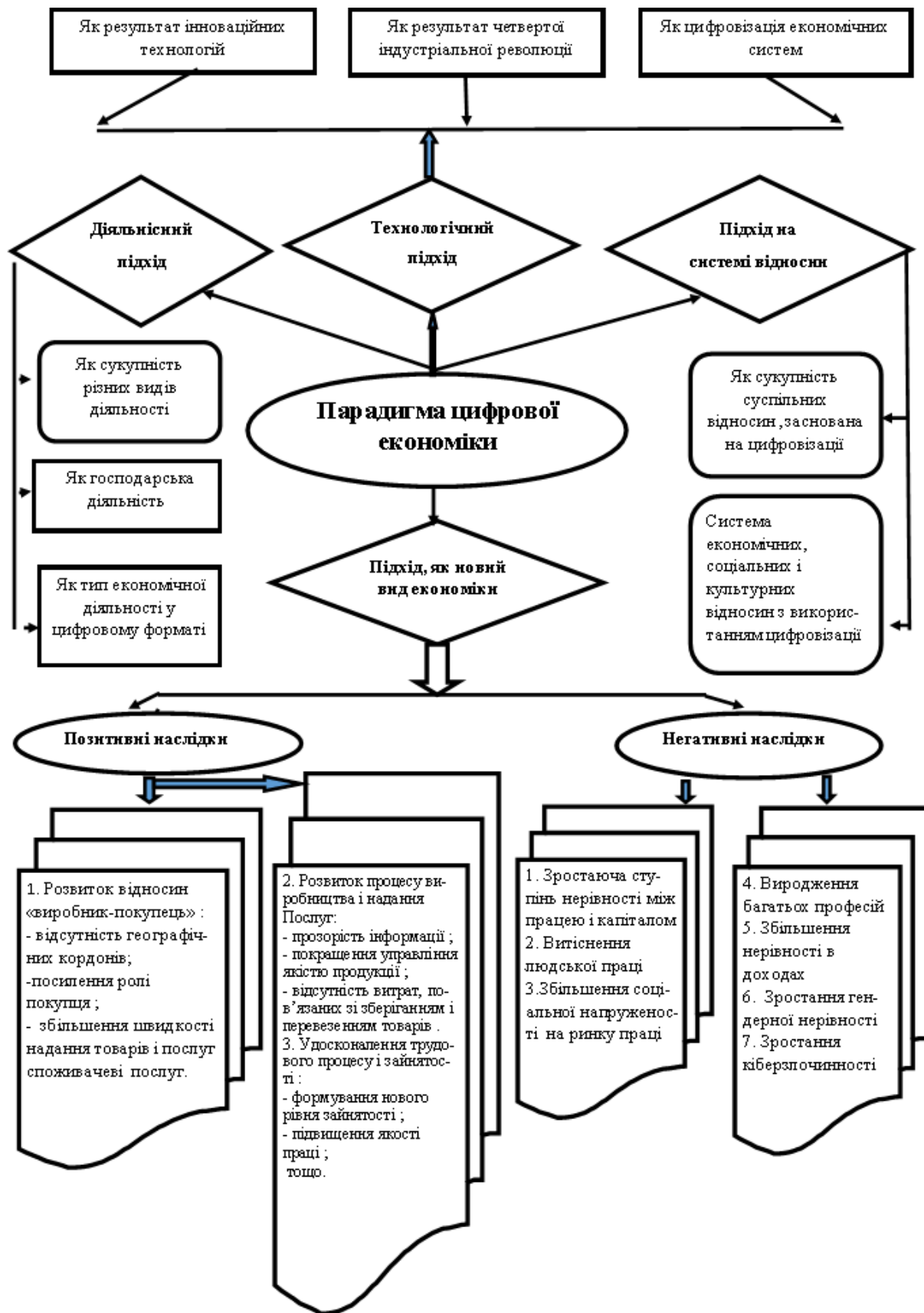

Рис. 1. Парадигма цифрової економіки

По-четверте, Р. Бухт і Р. Хікс вважають, що це «частина загального обсягу виробництва, яка цілком або в основному проведена на базі цифрових технологій фірмами, бізнес-модель яких ґрунтується на цифрових продуктах або послугах. Дане визначення досить розпливчате, проте воно і досить гнучке, щоб враховувати розвиток цифрових технологій і цифрового бізнесу в майбутньому» [11, с.155].

До другого підходу належать теорії, що представляють діяльнісний аспект даного поняття, тобто заснований на видах діяльності. На думку ряду авторів (Паньшин Б., Рожкова Д.Ю.) цифрова економіка являє собою об'єднання різних видів діяльності у цифровому контексті, тобто «термін «цифрова економіка» відображає сукупність економічної і соціальної діяльності в контексті інформаційно-комунікаційних технологій з використанням Інтернету і підключених до нього пристроїв» [12, с. 17; 13, с. 2].

Цифрова економіка може також визначатися як господарська діяльність, ядро якої становить широке використання цифрових технологій. Саме до такого висновку приходять у своїх роботах Т.А. Пузін, Н.В. Василенко, А.Е. Малишев. Зокрема, А.Е. Малишев відзначає, що цифрова економіка - це «вид економічної діяльності, заснований на цифрових технологіях» [14, с. 170].

У рамках дослідження заслуговує на увагу також підхід, викладений у ряді джерел [15; 16] і розглядає цифрову економіку як тип економічної діяльності, заснований на використанні великого обсягу даних у цифровому форматі, а також інформаційних технологій та роботи з ними. Саме такий підхід був закладений в основу Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердженої Урядом країни і план заходів щодо її реалізації, де визначено, що це «діяльність, в якій ключовими факторами виробництва є цифрові (електронні, віртуальні) дані – як числові, так і текстові. Цифрова економіка базується на інформаційно-

комунікаційних та цифрових технологіях, швидкий розвиток та поширення яких вже сьогодні впливають на традиційну економіку, трансформуючи її від економіки, що споживає ресурси, до економіки, що їх створює». Основною метою «Цифрового порядку денного України 2020» є розроблення траєкторії розвитку (цифрової стратегії) бізнесу на шляху цифрової трансформації економічних процесів в Україні у найбільш перспективних сферах через глобалізацію співпраці з країнами ЄС, залучення інвестицій, впровадження механізмів стимулювання для цифрових перетворень, здійснення інтелектуалізації людського капіталу, активізації розповсюдження цифровізації на всій території України, включаючи селища та невеликі міста тощо [17].

До третього підходу відносяться теорії, засновані на системі відносин. Так, згідно з однією з теорій [18], цифрова економіка розглядається як система відносин, заснованих на цифрових технологіях і може бути визначена як «сукупність суспільних відносин, що складаються під час використання електронних технологій, електронної інфраструктури і послуг, технологій аналізу великих обсягів даних і прогнозування з метою оптимізації виробництва, розподілу, обміну, споживання і підвищення рівня соціально-економічного розвитку держави».

Інші автори розглядають цифрову економіку як систему, в якості головного напрямку якої виступає певний вид економіки, а іншими елементами є цифрові технології. Зокрема, С. Веретюк, В. Пілінський [19, с. 52], Л. Кіт [20, с. 188] вважають, що цифрова економіка – це трансформація всіх сфер економіки завдяки перенесенню інформаційних ресурсів та знань на комп'ютерну платформу з метою їх подальшого використання. На думку С.В. Коляденко «новітні зміни в економіці та суспільстві викликають адекватні зміни і в світовій економіці і на зміну сьогоднішнім економічним поняттям та категоріям приходять нові, які можна узагальнити як поява нової економіки в світі – цифрової зі своїми специфічними дефініціями,

законами, моделями розвитку світу, розвитку економіки як науки, як галузі, що набирає нових обертів в історії» [21, с. 144].

Для з'ясування категоріальної наповненості змісту цифрової економіки важливо враховувати думку наукового зарубіжного співтовариства, які пропонують наступні її визначення:

1. «Глобальна мережа економічних і соціальних видів діяльності, які підтримуються завдяки таким платформам, як інтернет, а також мобільні і сенсорні мережі» (Уряд Австралії);
2. «Система економічних, соціальних і культурних відносин, заснованих на використанні цифрових інформаційно-комунікаційних технологій» (Всесвітній банк);
3. «Економіка, яка головним чином функціонує за рахунок цифрових технологій, особливо електронних транзакцій, здійснюваних з використанням інтернету» (Оксфордський словник);
4. «Ведення бізнесу на ринках, що спираються на інтернет і / або Всесвітнє павутиння» (BCS, Великобританія);
5. «Ринки на основі цифрових технологій, які полегшують торгівлю товарами і послугами за допомогою електронної комерції в Інтернеті» (ОЕСР);
6. «Економіка, здатна надавати високоякісну ІКТ-інфраструктуру і мобілізувати можливості ІКТ на благо споживачів, бізнесу і держави» (Дослідницький центр журналу «Economist» і компанія IBM);
7. «Виробництво цифрового обладнання, видавнича діяльність, медійне виробництво і програмування» (Уряд Великобританії).

Розглянуті вище основні характеристики надають нам можливість зробити наступний висновок про вплив цифрової економіки на інноваційний розвиток бізнесу: цифрова економіка - це не тільки широке впровадження сучасних технологій в усі сфери господарської діяльності.

Перш за все, це зміна всього економічного укладу: створення єдиного цифрового ринку, поява нових виробників, де успіх залежить не від кількості працівників, а від використання інноваційних цифрових технологій і переведення бізнесу в онлайн-сферу, нових споживачів, які вільно володіють навичками роботи з інформаційним простором, робочих місць з нестандартними формами роботи і перехід від кількості виробленої продукції до постійного вдосконалення її якості.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Виходячи із проведеного аналізу поняття цифрової економіки, були зроблені наступні висновки. З одного боку, цифрову економіку можна розглядати як новий етап у збільшенні продуктивності праці господарського суб'єкту. Підвищення ефективності господарської діяльності організації відбувається за рахунок використання цифрових технологій. «Цифрова» економіка – ключовий двигун конкурентоспроможності, продуктивності, інновацій та, загалом, економічного зростання України в глобальному «цифро-економічному» середовищі» [2]. Цифрова інформація, методи і технології її обробки, цифрові ресурси є ключовими компонентами при виробництві, обміні, споживанні товарів і послуг. Тож цифрова економіка може трактуватися як перехід до нового типу економічних відносин, що торкається всіх галузей світового ринку, головний напрям якого становить стрімке зростання високих технологій. Взаємовідносини всіх учасників господарського процесу будуються тільки на використанні передових технічних засобів і методів створення, зберігання, передачі, обробки та обліку інформації. Разом із тим цифрову економіку можна розглядати і як новий вид економіки, що складається з певного типу економіки (командної, ринкової тощо) із застосуванням цифрових технологій.

Підсумовуючи вищевикладене, на наш погляд, цифрову економіку доцільно визнати як новий вид економіки, яка охоплює систему соціально-економічних відносин, заснованих на широкому впровадженні та

застосуванні у всіх сферах господарської діяльності цифрових інформаційно-комунікаційних технологій, базується на концепції інформатизації управління з метою інноваційного розвитку бізнесу, оптимізації виробництва, розподілу, обміну, споживання та підвищення рівня соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації. Перспективи подальших досліджень полягають у проведенні глибокого аналізу складових парадигми цифрової економіки, а саме: принципів, механізмів, інструментарію тощо.

Література

1. Воронкова В.Г. Нова парадигма філософії економіки XXI століття. Гуманітарний вісник ЗДІА, 2011. № 46. С.19-32.
2. Проект. Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний» – 2020) Концептуальні засади 2016. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>
3. Белявцева В.В. Методологія управління інноваційним розвитком регіону. Монографія. Харків. «Друкарня Мадрид», 2017. С. 215.
4. Negroponte, N. (1995). Being Digital. Knopf. (Paperback edition, 1996, Vintage Books, ISBN 0-679-76290-6)
5. Mesenbourg. T.L. Measuring of the Digital Economy //The Netcentric Economy Symposium. University of Maryland, 2001.
6. Tapscott D. (1996) The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence. New York, NY: McGraw-Hill
7. Устюжанина Е.В., Сигарев А.В., Шейн Р.А. Цифровая экономика как новая парадигма экономического развития // Экономический анализ: теория и практика, 2017. Т. 16. № 12. С. 2238–2253. URL: <https://doi.org/10.24891/ea>

8. Сударушкина И.В., Стефанова Н.А. Цифровая экономика // АНИ: экономика и управление, 2017. Т. 6. № 1(18). С. 182–184. URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=29024923>
9. Алетдинова А.С., Бабкин А.В. и др. Цифровая трансформация экономики и промышленности: проблемы и перспективы: монография / под ред. д-ра экон. наук, проф. А.В. Бабкина. СПб.: Изд-во Политех. ун-та, 2017. URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=29936527>
10. Г. Б. Соколова. Деякі аспекти розвитку цифрової економіки в Україні. Економічний вісник Донбасу № 1(51), 2018. С. 92-96
11. Бухт Р., Хикс Р. (2018) Определение, концепция и измерение цифровой экономики // Вестник международных организаций. Т. 13. № 2. С. 143–172 (на русском и английском языках). DOI: 10.17323/1996-7845-2018-02-07.
12. Паньшин Б. Цифровая экономика: особенности и тенденции развития // Наука и инновации, 2016. № 3 (157). Март. С. 17–19. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tsifrovaya-ekonomika-osobennosti-i-tendentsii-razvitiya>
13. Рожкова Д.Ю. Цифровая платформенная экономика: определение и принципы функционирования // Управление экономическими системами: электронный научный журнал. Кисловодский институт экономики и права (Кисловодск), 2017. № 10 (104). URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=30318536>
14. Малышев А.Е. Возможности внедрения новых цифровых технологий при проведении финансовых расчётов // Инновационные кластеры в цифровой экономике: теория и практика: Труды научно-практической конференции с международным участием 17–22 мая 2017 г. / под ред. д-ра экон. наук, проф. А. В. Бабкина. СПб.: Изд-во Политех. ун-та, 2017. С. 169–173.

15. Семячков К.А. Цифровая экономика и ее роль в управлении современными социально-экономическими отношениями // Современные технологии управления. № 8 (80). URL: <http://sovman.ru/article/8001/>
16. Кунцман А.А. Трансформация внутренней и внешней среды бизнеса в условиях цифровой экономики. // Управление экономическими системами: электронный научный журнал, 2016. № 11(93). URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=27339315>.
17. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: документ 67-2018-р., чинний, поточна редакція: прийняття від 17 січня 2018 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>.
18. Зубарев А.Е. Цифровая экономика как форма проявления закономерностей развития новой экономики // Экономика и управление народным хозяйством. Вестн. ТОГУ, 2017, № 4(47). С. 177–184. URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=32463364>.
19. Веретюк С., Пілінський В. Визначення пріоритетних напрямків розвитку цифрової економіки в Україні. Фінансовий простір, 2017. № 3 (27). С. 51–58.
20. Kit L. Evoliutsiia merezhevoi ekonomiky. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky. 2014. № 3. Т. 2. S. 187–194.
21. Коляденко С. Теоретичні аспекти цифрової економіки як науки. VII Міжнародна науково-методична конференція. Форум молодих економістів-кібернетиків – Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід» 21-22 жовтня 2016 р., м. Тернопіль. С. 142-144.

References

1. Voronkova VG The new paradigm of philosophy of economy of the 21st century. ZDIA Humanitarian Bulletin. 2011. № 46. P.19-32.
2. The project. Digital Agenda of Ukraine 2020 (Digital Agenda 2020) Conceptual Framework 2016. URL: <https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>
3. Belyavtseva VV Methodology for managing innovative development of the region. Monograph. Kharkiv. Madrid Printing House, 2017 P. 215.
4. Negroponte, N. (1995). Being Digital. Knopf. (Paperback edition, 1996, Vintage Books, ISBN 0-679-76290-6)
5. Mesenbourg. T.L. Measuring the Digital Economy // The Netcentric Economy Symposium. University of Maryland, 2001.
6. Tapscott D. (1996) The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence. New York, NY: McGraw-Hill.
7. Ustyuzhanina EV, Sigarev AV, Shein RA Digital Economy as a New Paradigm for Economic Development // Economic Analysis: Theory and Practice. 2017. T. 16. № 12. S. 2238–2253. URL: <https://doi.org/10.24891/ea>
8. Sudarushkina IV, Stefanova NA Digital Economics // ANI: Economics and Management. 2017. T. 6. No. 1 (18). Pp. 182–184. URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=29024923>
9. Aletdinova AS, Babkin AV Digital transformation of economy and industry: problems and prospects: monograph / ed. Dr. Econ. of sciences, prof. A.V. Babkin. St. Petersburg: Polytech Publishing House. Univ., 2017. URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=29936527>
10. GB Sokolov. Some aspects of digital economy development in Ukraine. Donbass Economic Bulletin No. 1 (51), 2018. P. 92-96.

11. Bucht R., Hicks R. (2018) Definition, conception and measurement of the digital economy // Bulletin of international organizations. 13. № 2. P. 143–172 (in Russian and English). DOI: 10.17323 / 1996-7845-2018-02-07.
12. Panshin B. Digital economy: features and tendencies of development // Science and innovations. 2016. No. 3 (157). March. P. 17–19. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tsifrovaya-ekonomika-osobennosti-i-tendentsii-razvitiya>
13. Rozhkova D.Yu. Digital platform economy: definition and principles of functioning // Management of economic systems: electronic scientific journal. Kislovodsk Institute of Economics and Law (Kislovodsk). 2017. No. 10 (104). URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=30318536>
14. Malyshev AE Possibilities of introduction of new digital technologies at carrying out of financial calculations // Innovative clusters in digital economy: theory and practice: Proceedings of scientific-practical conference with international participation May 17-22, 2017 / ed. Dr. Econ. of sciences, prof. AV Babkin. St. Petersburg: Polytech Publishing House. Univ., 2017, p. 169–173
15. Semyachkov KA Digital Economy and its Role in the Management of Modern Socio-Economic Relations // Modern Management Technologies. No. 8 (80). [Electronic resource]. URL: <http://sovman.ru/article/8001/>
16. Kunzman A.A. Transformation of internal and external business environment in the digital economy // Management of economic systems: electronic scientific journal, 2016, № 11 (93). URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=27339315>
17. On approval of the Concept of development of the digital economy and society of Ukraine for 2018-2020 and approval of the plan of measures for its implementation: document 67-2018-present, current, current version: adoption of January 17, 2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>

18. Zubarev AE Digital economy as a form of manifestation of patterns of development of a new economy // Economics and management of the national economy. Newsletter TOGU, 2017, No. 4 (47), P. 177–184. [Electronic resource]. URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=32463364>.
19. Veretyuk C., Pilinsky V. Determination of priority directions of digital economy development in Ukraine. Financial space. 2017. No. 3 (27). S. 51–58.
20. Kit L. Evoliutsiia merezhevoi ekonomiky. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky. 2014. № 3. T. 2. S. 187–194.
21. Kolyadenko S. Theoretical aspects of digital economy as a science. VII International Scientific and Methodological Conference Young Cybernetics Economists Forum - Modeling the Economy: Problems, Trends, Experience» October 21-22, 2016, Ternopil. P. 142-144.